

Rugsėjo 12 dieną Daugyvenės kultūros istorijos muziejus-draustinis (Radviliškio r.) organizavo Europos paveldo dienoms skirtą išvažiuojamąjį seminarą-ekskursiją „Piliakalniai – kraštovaizdžio ir bendruomenių jungtys“.

Muziejus kartu su Lietuvos piliakalnių tyrinėtoju, Klaipėdos universiteto mokslininku archeologu doc. dr. Gintautu Zabiela pakvietė kartu keliauti po Radviliškio, Kėdainių ir Panevėžio rajonuose stūksančius piliakalnius (maršrutu Raginėnai – Velžiai – Kudinai – Vaitiekūnai – Bakainiai – Baimainiai – Upytė).

Šių metų Kultūros paveldo dienų tema – „Kultūros paveldas: ryšiai įtakos, keliai“. Būtent piliakalniuose surinkta gausi archeologinė medžiaga leidžia atsekti jų įkūrimo, apgyvendinimo ir raidos istoriją, paieškoti saitų, jungusių vieną su kitu, išryškinti piliakalnių vietą kraštovaizdyje.

Radviliškio rajone žinomi 8 piliakalniai, net septyni iš jų buvo tyrinėti archeologų. Seminaras-ekskursija rūku užklotą rytą prasidėjo nuo paskutiniojo tyrinėto – Raginėnų piliakalnio. Archeologiniai tyrimai parodė, jog Raginėnuose gyventa nuo I tūkstantmečio antrosios pusės, bet įdomiausias ir turtingiausias kultūrinis sluoksnis datuotas XIII a., čia atidengta, kaip spėjama, juvelyro dirbtuvės vieta. Galima tik spėlioti, ar 1969 m. tyrinėtame Velžių piliakalnyje rasta sidabrinė antkaklė galėjo būti pagaminta Raginėnų juvelyro.

Vienos iš galimų Saulės mūšio vietos 2018 m. ieškota Šiaulėnų apylinkėse. Čia svarbus Kudinų piliakalnis. Nors dauguma metalinių piliakalnio radinių yra iš XIII a., nebuvo rasta jokių dirbinių, susijusių su ginkluote arba rodančių čia vykus karinius veiksmus (pvz., nerasta degėsių). Tai rodo, kad čia stovėjusi pilis nebuvo pulta.

Išpūdingoje Šušvės santakos su Vingriu vietoje įrengtame Vaitiekūnų piliakalnyje žmonės apsigyveno nuo I tūkstantmečio pradžios, o II tūkstantmečio pradžios kultūriniame sluoksnyje rastos šešių medinių pastatų liekanos su geležiniais peiliais, yломis, akmeniniais galastuvais, žalvarine pasagine sege, kabučiu, žiedu, kauliniu apkalu, moliniu tigliu, grublėta, lygia ir žiesta keramika.

Liaudos dešiniajame krante įrengtas Baimainių piliakalnis nėra lengvai pasiekiamas, o jo buvusių gynybinių pylimų ir griovių užgožia medžiai ir krūmynai. Piliakalnį gerokai apardė ir jo aikštelėje XVII–XVIII a. buvusios kapinės.

Prie Liaudos upės keliautojai aplankė ir kitą mažai tyrinėtą, bet labai išpūdingą Bakainių piliakalnį, jo kompleksą sudaro pilies kalnas, priešpilis ir papildys su apsauginiais pylimais.

Tarp pelkių buvo įrengtas Upytės piliakalnis, dar žinomas Čičinsko kalno vardu. Jo papilyje XVII-XVIII a. stovėjo Upytės pavieto dvarininko Vladislovo Sicinskio dvaras.

Lietuvoje piliakalnių skaičius vis pasipildo surastais dar nežinomais piliakalniais. 2023 m. pabaigoje piliakalnių skaičius perkopė tūkstantį (vien pernai identifikuoti net 23), šių metų rugsėjį jų jau žinoma 1 009. Piliakalniai paplitę visoje Lietuvoje, o jų raidos istorija apima net 2 500 metų. Piliakalniai įsikūrę skirtingoje geografinėje aplinkoje, apgyvendinti ne vienu metu, vieni labiau tyrinėti, kiti – mažiau žinomi, bet juos visus jungia Lietuvos istorinis kultūrinis kraštovaizdis.

Europos paveldo dienų renginiai Lietuvoje vyko rugsėjo 6–15 dienomis. Šių metų Kultūros paveldo dienų tema buvo „Kultūros paveldas: ryšiai įtakos, keliai“. Projektą finansuoja Kultūros paveldo departamentas.

Daugyvenės kultūros istorijos muziejaus-draustinio informacija

Lauros Prascevičiūtės nuotraukos

